

Język polski.

Wymagania edukacyjne i kryteria oceniania.

Pomoce obowiązkowe:

- podręcznik plus zeszyt ćwiczeń;
- zeszyt przedmiotowy;
- teczka na prace pisemne;
- słownik ortograficzny.

Dodatkowo:

- zeszyt lektur;
- zeszyt do mitologii.

Formy sprawdzania wiadomości:

- kartkówki (15 minut);
- testy (15 minut);
- testy z pytaniami otwartymi i zamkniętymi przypominające sprawdziany kompetencji dla absolwentów szkoły podstawowej (45 minut);
- prace klasowe (45 minut);
- sprawdziany znajomości lektur (15 lub 30 minut - terminy wyznaczone z dużym wyprzedzeniem);
- dyktanda lub sprawdziany znajomości zasad ortograficznych;
- odpowiedzi ustne;
- praca w grupach;
- praca samodzielna;
- obserwacja ucznia;
- aktywność ucznia;
- prace domowe.

Kryteria oceniania:

- uczeń w ciągu semestru może być dwukrotnie nieprzygotowany do lekcji, każde następne nieprzygotowanie wiąże się z otrzymaniem stopnia niedostatecznego (ta

reguła nie dotyczy wypracowań zadawanych z kilkudniowym wyprzedzeniem - brak wypracowania oznacza stopień niedostateczny);

- z pracy klasowej można otrzymać stopień celujący, gdy wykona się wszystkie ćwiczenia;
- w przypadku wypracowania liczy się szczególnie trafny dobór formy wypowiedzi, oryginalna kompozycja, umiejętna i dojrzała interpretacja przykładów i inne;
- na kartkówkach sprawdza się podstawowe wiadomości z ostatnich trzech lekcji;
- zamiast typowej kartkówki uczeń może spodziewać się też krótkiego testu zamkniętego, zawierającego co najwyżej pięć prostych pytań (należy na wszystkie odpowiedzieć) – test jest na zaliczenie, to jest plus, za trzy plusy otrzymuje się stopień bardzo dobry, a w przypadku niezaliczenia uczeń otrzymuje minus, trzy minusy to stopień niedostateczny;
- w razie nieobecności na pracy klasowej spowodowanej dłuższą chorobą uczeń ma obowiązek napisać pracę w wyznaczonym przez nauczyciela terminie (w ciągu tygodnia od pojawienia się w szkole);
- jednodniowa lub parogodzinna nieobecność w szkole w dniu pracy klasowej wiąże się z otrzymaniem stopnia niedostatecznego (wyjątek stanowią wcześniej zgłoszone nauczycielowi wizyty lekarskie lub nieprzewidziane zdarzenia losowe);
- uczeń może raz poprawić stopień niedostateczny z pracy klasowej w ciągu siedmiu dni;
- przy ocenianiu wypracowania bierze się pod uwagę:
  - a. zrozumienie i rozwinięcie tematu;
  - b. podział pracy na akapity;
  - c. wyraźne uwypuklenie wstępu, rozwinięcia i zakończenia;
  - d. dobór słownictwa (umiejętność korzystania z synonimów);
  - e. dojrzałość interpretacji;
  - f. unikanie błędów ortograficznych, interpunkcyjnych i językowych;
  - g. estetykę (czytelność zapisu).
- poprawie nie podlegają kartkówki oraz testy ze znajomości lektur (za zgodą nauczyciela można poprawiać kartkówkę z ortografii lub gramatyki);
- poprawie podlegają sprawdziany i kartkówki, z których uczeń otrzymał stopień niedostateczny, dopuszczający lub dostateczny;

- uczeń ma prawo dwa razy nie odrobić pracy domowej, trzeci brak pracy domowej skutkuje stopniem niedostatecznym (trzy minusy za brak pracy domowej oznaczają stopień niedostateczny);
- nauczyciel uzasadnia ustnie każdy stopień cząstkowy, z wyjątkiem stopnia ze sprawdzianu, który uzasadnia pisemnie (podczas oceniania dłuższych wypowiedzi pisemnych stosuje się punktację, która uwzględnia między innymi: budowę, treść, poprawność językową, interpunkcyjną, ortograficzną i tak dalej) - każda praca pisemna ma odrębną punktację.

Skala stopni:

- celujący - 6;
- bardzo dobry - 5;
- dobry - 4;
- dostateczny - 3;
- dopuszczający - 2;
- niedostateczny - 1.

Dopuszcza się stosowanie plusów i minusów.

Przy przeliczaniu punktów na stopnie szkolne przyjmuje się następujące kryteria:

- 100% - celujący;
- 99% – 93% - bardzo dobry;
- 92% – 77% - dobry;
- 76% – 51% - dostateczny;
- 50% – 35% - dopuszczający;
- 34% – 0% - niedostateczny.

Ocenianie dzieci ze specyficznymi trudnościami w nauce.

Podstawą prawną jest zarządzenie nr 29 MEN z 2001 r. (Dz. U. nr 29/2001, poz. 323, rozdz. 2, § 6).

Uczniów z fragmentarycznymi deficytami rozwojowymi traktuje się w sposób zindywidualizowany w procesie dydaktyczno-wychowawczym, zarówno w zakresie wymagań jak i oceniania:

- w sposobie oceniania uczniów dyslektycznych uwzględnia się różnorakie czynniki wpływające na jakość pracy i docenia się włożony wysiłek, a nie tylko uzyskany efekt;
- ocena w głównej mierze dotyczy poprawności odpowiedzi ustnych, a prace pisemne ocenia się przede wszystkim na podstawie ich treści (strony merytorycznej);
- na jednakowych prawach ocenia się brudnopis i czystopis, pisanie ze słuchu zastępuje się pisaniem z pamięci;
- ze względu na występującą dysleksję nie odpytuje się uczniów z czytania głośnego przed zespołem klasowym;
- w przypadku dysgrafii umożliwia się uczniowi przygotowywanie części prac z pomocą komputera lub maszyny do pisania;
- u uczniów z poważną dysgrafią zastępuje się niektóre sprawdziany pisemne - sprawdzianami ustnymi;
- kieruje się procesem samokształcenia i samokontroli, aby wyrobić nawyk pracy ze słownikiem i uzmysłowić praktyczną wartość korzystania z zasad i reguł ortograficznych; uczeń dysortograficzny musi znać reguły ortograficzne (sprawdza się to w czasie odpowiedzi ustnych lub dodatkowych testów);
- w czasie pisania sprawdzianów i prac pisemnych umożliwia się uczniom dysortograficznym korzystanie ze słowników ortograficznych;
- dopuszcza się wydłużenie czasu potrzebnego na napisanie sprawdzianu.

Szczegółowe kryteria oceniania w klasie czwartej.

Stopień celujący otrzymuje uczeń, który:

1. Mówienie:

- proponuje różne sposoby rozwiązywania problemów;
- rozpoczyna rozmowę na temat lektury od postawienia problemu;
- tworzy bezbłędne pod względem językowym komunikaty;
- wygłasza teksty z pamięci, interpretując je;
- umiejętnie, w zależności od sytuacji komunikacyjnej, wykorzystuje werbalne i niewerbalne środki językowe;
- wypowiada własne zdanie na temat różnych dziedzin sztuki.

2. Czytanie:

- płynnie czyta głośno i podkreśla sensy utworu ważne dla rozumienia na poziomie semantycznym i krytycznym;
- czyta cicho ze zrozumieniem na poziomie semantycznym i krytyczno-twórczym różne teksty kultury nieobjęte listą lektur przewidzianą w programie nauczania;
- interpretuje elementy świata przedstawionego i kompozycję utworu literackiego.

3. Słuchanie:

- słuchając różnych tekstów, dokonuje selekcji informacji w celu wykorzystania ich w sytuacjach nietypowych:
- aktywnie słucha, zadaje pytania do wysłuchanych treści i próbuje uzasadnić swoje zdanie.

4. Pisanie:

- wykazuje się samodzielnością, twórczym ujęciem tematu, pomysłową formą, przemyślaną kompozycją i poprawnością językową w wypowiedziach pisemnych;
- podejmuje próby formułowania wypowiedzi na temat przeczytanych lektur;
- komponuje i pisze własne opowiadania, baśnie, wiersze i inne.

5. Nauka o języku:

- świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie treści materiałowych przewidzianych programem nauczania słownictwa, składni, fleksji, fonetyki;
- poszerza wiedzę językową o treści wykraczające poza przewidziane programem nauczania;
- wykazuje się szczególną dbałością o zachowanie norm poprawnościowych w wypowiedziach ustnych i pisemnych.

Stopień bardzo dobry otrzymuje uczeń, który:

1. Mówienie:

- prowadzi (rozpoczyna, podtrzymuje, kończy) rozmowę na temat codziennych sytuacji, przeczytanej lektury i inne;
- dostrzega etyczny wymiar języka (prawda, kłamstwo, przemilczanie informacji, brutalizacja wypowiedzi);

- argumentuje swoje stanowisko w rozmowie, powołując się na tekst kultury, ustosunkowuje się do wypowiedzi innych uczniów, rozwija problem przez porównanie innych znanych mu tekstów;
- twórczo opowiada i opisuje;
- dokonuje korekty własnej wypowiedzi;
- stawia rzeczowe pytania.

2. Czytanie:

- czyta teksty cicho i rozumie ich sens na poziomie semantycznym oraz krytyczno-twórczym;
- płynnie czyta głośno i podkreśla sensy utworu ważne dla rozumienia na poziomie semantycznym i krytycznym;
- nazywa elementy świata przedstawionego w baśni i opowiadaniu;
- rozumie funkcje znaków interpunkcyjnych, akapitów, marginesów w tekście epickim;
- wersów, strof oraz rymu i wyrazów dźwiękonaśladowczych w tekście poetyckim.

3. Słuchanie:

- słuchając tekstu artystycznego, zauważa i analizuje jego sens;
- rozpoznaje intencje mówiącego na podstawie barwy, siły głosu i intonacji;
- rozpoznaje funkcje tekstu.

4. Pisanie:

- samodzielnie buduje spójne wypowiedzi dostosowane do sytuacji komunikacyjnej;
- pisze pełną charakterystykę postaci fikcyjnej lub rzeczywistej, przedstawiając oprócz cech osobowości i charakteru motywy jej postępowania, dokonuje oceny postaw bohatera;
- dopasowuje formę notatki do rodzaju zapisanych informacji;
- komponuje i pisze opowiadanie, baśń, legendę z zachowaniem ich cech gatunkowych;
- dba o poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną pisanej wypowiedzi.

5. Nauka o języku - sprawnie stosuje wiedzę językową w zakresie:

- słownictwa (stosuje wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne, związki frazeologiczne);
- składni (klasyfikuje wypowiedzenia - pojedyncze, złożone, zdania, równoważniki zdania, wypowiedzenia oznajmujące, pytające, rozkazujące, wykrzyknikowe - stosuje je w dłuższej wypowiedzi);

- fleksji (poprawnie stosuje w wypowiedziach ustnych oraz pisemnych formy odmiennych i nieodmiennych części mowy przewidzianych w programie nauczania, analizuje ich funkcję w zdaniu);
- fonetyki (bezbłędnie posługuje się alfabetem, swobodnie stosuje wiadomości dotyczące różnicy między wymową a zapisem samogłosek nosowych, głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, poprawnie zapisuje zmiękczenia).

Stopień dobry otrzymuje uczeń, który:

1. Mówienie:

- aktywnie uczestniczy w dyskusji na tematy związane z codziennymi sytuacjami, samodzielnie wypowiada się na temat przeczytanych lektur;
- argumentuje swoje stanowisko, odwołując się do doświadczeń życiowych oraz przeczytanego tekstu;
- opowiada i opisuje, stosując odpowiednie słownictwo;
- wygłaszając tekst z pamięci, zwraca uwagę na ważne jego treści, dba o poprawność dykcji, akcentowania i intonacji;
- stosuje się do norm językowych.

2. Czytanie:

- czyta teksty cicho, rozumiejąc ich sens na poziomie semantycznym, zaczyna odkrywać też znaczenia przenośne;
- stosuje zasady wyrazistej artykulacji i intonacji w czasie płynnego czytania głośnego tekstów literackich;
- wyodrębnia i wskazuje charakterystyczne cechy gatunkowe baśni, legendy;
- rozpoznaje i omawia elementy świata przedstawionego w utworze fabularnym.

3. Słuchanie:

- słuchając tekstu artystycznego, rozumie jego sens przenośny;
- rozpoznaje intencje nadawcy komunikatu;
- wybiera i wykorzystuje informacje ze słyszanego tekstu dla stworzenia własnej wypowiedzi.

4. Pisanie:

- korzystając z pomocy nauczyciela, buduje spójne wypowiedzi odpowiednie do sytuacji nadawczo-odbiorczej, stosując właściwe słownictwo i struktury składniowe;
- redaguje teksty użytkowe, takie jak: sprawozdanie, instrukcja, przepis;
- charakteryzuje jak najpełniej postać literacką lub rzeczywistą, podaje i opisuje cechy wyglądu;
- tworzy plan ramowy, szczegółowy;
- stosuje charakterystyczne elementy świata przedstawionego oraz właściwą jego konstrukcję w opowiadaniu, baśni, legendzie;
- dba o poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną pisanej wypowiedzi.

5. Nauka o języku - umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie:

- słownictwa (stosuje w zdaniu wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne, a także wybrane związki frazeologiczne);
- składni (rozpoznaje i nazywa rodzaje wypowiedzeń - pojedyncze, złożone, zdania, równoważniki zdań, typy wypowiedzeń - oznajmujące, pytające, rozkazujące, wykrzyknikowe);
- fleksji (poprawnie stosuje odmienne i nieodmienne formy przewidzianych w programie nauczania części mowy, trafnie nazywa ich funkcję);
- fonetyki (posługuje się alfabetem, stosuje wiadomości dotyczące różnicy między wymową a zapisem samogłosek nosowych, głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, poprawnie zapisuje zmiękczenia).

Stopień dostateczny otrzymuje uczeń, który:

1. Mówienie:

- angażuje się w rozmowę na określony temat;
- buduje kilkuzdaniowe wypowiedzi ustne;
- opowiada, streszcza i opisuje, używając odpowiednio dobranego słownictwa;
- buduje wypowiedzi o charakterze prośby, polecenia;
- używa odpowiedniego słownictwa, formułując zaproszenie, prośbę, przeprosiny, odmowę;
- pracuje nad poprawnością językową wypowiedzi;
- doskonali umiejętności komunikacji werbalnej, stosując się do zaleceń nauczyciela.

2. Czytanie:

- rozumie ogólny sens tekstów czytanych cicho, zauważa ich sens metaforyczny;
- płynnie czyta teksty głośno, poprawnie artykułuje i akcentuje wyrazy;
- stosuje zasady intonacji zdaniowej;
- rozróżnia teksty artystyczne i użytkowe, prozatorskie i poetyckie;
- rozumie podstawowe pojęcia związane ze światem przedstawionym utworu fabularnego.

3. Słuchanie:

- potrafi zrekonstruować sens słyszanych wcześniej poleceń, instrukcji, innych wypowiedzi;
- selekcjonuje i wykorzystuje usłyszane informacje w samodzielnie tworzonym tekście;
- na podstawie słyszanego tekstu potrafi sformułować pytania zamknięte do najważniejszych jego treści.

4. Pisanie:

- pisze wypowiedzi o charakterze artystycznym (opowiadanie z dialogiem, opis) i użytkowym (list, telegram, zaproszenie, zawiadomienie);
- opisuje cechy zewnętrzne i wewnętrzne postaci fikcyjnej lub rzeczywistej;
- zapisuje najważniejsze informacje w formie kilku zdań;
- pisze streszczenie utworu;
- tworzy plan ramowy, a z pomocą nauczyciela plan szczegółowy;
- zna i stosuje zasady ortografii i interpunkcji;
- stosuje zasady estetycznego zapisu oraz organizacji i kompozycji wypowiedzi pisemnej.

5. Nauka o języku - stosuje wiedzę językową w zakresie:

- słownictwa (dopisuje wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne);
- składni (rozpoznaje rodzaje wypowiedzi - pojedyncze i złożone, zdanie, równoważnik zdania, wyróżnia różne ich typy - oznajmujące, pytające, rozkazujące, wykrzyknikowe);
- fleksji (zna podstawowe formy i funkcje odmiennych i nieodmiennych części mowy przewidzianych w programie nauczania);

- fonetyki (posługuje się alfabetem, poprawnie artykułuje głoski, uwzględnia różnicę między zapisem a wymową samogłosek nosowych, głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, oznacza miękkość głosek przez i oraz kreseczkę).

Stopień dopuszczający otrzymuje uczeń, który:

1. Mówienie:

- formułuje pytania i odpowiedzi odpowiednie do sytuacji komunikacyjnej;
- potrafi samodzielnie połączyć kilka zdań w logiczną wypowiedź;
- zachowuje porządek chronologiczny w opowiadaniu i streszczeniu;
- nazywa cechy, opisując przedmioty, krajobraz, wygląd postaci;
- potrafi zastosować słownictwo wyrażające prośbę i polecenie, zaproszenie, przeprosiny;
- potrafi opanować pamięciowo tekst prozatorski lub poetycki;
- zna najważniejsze zasady poprawności językowej, dzięki którym jego wypowiedzi są zrozumiałe dla odbiorcy.

2. Czytanie:

- czyta teksty cicho i rozumie ich ogólny sens;
- czyta teksty głośno i z pomocą nauczyciela stara się poprawnie akcentować oraz artykułować wyrazy;
- zna zasady intonacji zdaniowej;
- zna podstawowe pojęcia związane ze światem przedstawionym utworu (opowiadania, baśni, legendy).

3. Słuchanie:

- słucha i rozumie sens poleceń oraz prostych instrukcji;
- odróżnia informacje ważne od mniej ważnych w słuchanym tekście;
- potrafi sformułować pytania zamknięte do najważniejszych treści słyszanej wypowiedzi;
- rozumie intencję nadawcy wypowiedzi.

4. Pisanie:

- buduje wypowiedzenia proste i złożone, kilkuzdaniowe wypowiedzi na określony temat;
- redaguje proste opowiadanie;

- streszcza nieskomplikowane teksty fabularne;
- zna podstawowe cechy tekstów użytkowych (list, telegram, przepis, zaproszenie, ogłoszenie);
- nazywa cechy wyglądu postaci fikcyjnej lub rzeczywistej, zna zasady opisu cech charakteru postaci;
- w najprostszej formie zapisuje informacje wybrane z tekstu;
- zapisuje informacje w tabeli, na schemacie i wykresie;
- tworzy plan ramowy, a z pomocą nauczyciela dopisuje wydarzenia szczegółowe;
- zna podstawowe zasady ortografii i interpunkcji;
- stosuje zasady estetycznego zapisu.

5. Nauka o języku - stosuje podstawową wiedzę językową w zakresie:

- słownictwa (dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne z podanych w rozsypance);
- składni (z pomocą nauczyciela rozpoznaje rodzaje wypowiedzeń - pojedyncze, złożone, zdanie, równoważnik zdania, zna różne typy wypowiedzeń - oznajmujące, pytające, rozkazujące, wykrzyknikowe);
- fleksji (z pomocą nauczyciela rozpoznaje formę i funkcję odmiennych i nieodmiennych części mowy przewidzianych w programie nauczania),
- fonetyki (zna alfabet, dzieli wyrazy na głoski, litery, sylaby, z pomocą nauczyciela zauważa różnicę między wymową a zapisem samogłosek nosowych, głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, zna sposoby oznaczania miękkości głosek).

Stopień niedostateczny otrzymuje uczeń, który:

- nie spełnia wymagań kryterialnych na stopień dopuszczający.

Szczegółowe kryteria oceniania w klasie piątej.

Stopień celujący otrzymuje uczeń, który:

1. Mówienie:

- proponuje różne sposoby rozwiązywania problemów;
- rozpoczyna rozmowę na temat lektury od postawienia problemu;
- tworzy bezbłędne pod względem językowym komunikaty;
- wygłasza teksty z pamięci, interpretując je;

- umiejętnie, w zależności od sytuacji komunikacyjnej, wykorzystuje werbalne i niewerbalne środki językowe;
- wypowiada własne zdanie na temat różnych dziedzin sztuki.

2. Czytanie:

- płynnie czyta głośno i podkreśla sensy utworu ważne dla rozumienia na poziomie semantycznym i krytycznym;
- czyta cicho ze zrozumieniem na poziomie semantycznym i krytyczno-twórczym różne teksty kultury nieobjęte listą lektur przewidzianą w programie nauczania;
- interpretuje elementy świata przedstawionego i kompozycję utworu literackiego.

3. Słuchanie:

- słuchając różnych tekstów, dokonuje selekcji informacji w celu wykorzystania ich w sytuacjach nietypowych;
- aktywnie słucha, zadaje pytania do wysłuchanych treści i próbuje uzasadnić swoje zdanie.

4. Pisanie:

- wykazuje się samodzielnością, twórczym ujęciem tematu, pomysłową formą, przemyślaną kompozycją i poprawnością językową w wypowiedziach pisemnych;
- podejmuje próby formułowania wypowiedzi na temat przeczytanych lektur;
- komponuje i pisze własne opowiadania, baśnie, wiersze i inne.

5. Nauka o języku:

- świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie treści materiałowych przewidzianych programem nauczania słownictwa, składni, fleksji, fonetyki;
- poszerza wiedzę językową o treści wykraczające poza przewidziane programem nauczania;
- wykazuje się szczególną dbałością o zachowanie norm poprawnościowych w wypowiedziach ustnych i pisemnych.

Stopień bardzo dobry otrzymuje uczeń, który:

1. Mówienie:

- prowadzi (rozpoczyna, podtrzymuje, kończy) rozmowę na temat codziennych sytuacji, przeczytanej lektury i inne;

- dostrzega etyczny wymiar języka (prawda, kłamstwo, przemilczanie informacji, brutalizacja wypowiedzi);
- argumentuje swoje stanowisko w rozmowie, powołując się na tekst kultury, ustosunkowuje się do wypowiedzi innych kolegów, rozwija problem przez porównanie innych znanych mu tekstów;
- twórczo opowiada i opisuje;
- dokonuje korekty własnej wypowiedzi;
- stawia rzeczowe pytania.

2. Czytanie:

- czyta teksty cicho i rozumie ich sens na poziomie semantycznym oraz krytyczno-twórczym;
- płynnie czyta głośno i podkreśla sensy utworu ważne dla rozumienia na poziomie semantycznym i krytycznym;
- nazywa elementy świata przedstawionego w baśni i opowiadaniu;
- rozumie funkcje znaków interpunkcyjnych, akapitów, marginesów w tekście epickim wiersów, strof oraz rymu i wyrazów dźwiękonaśladowczych w tekście poetyckim.

3. Słuchanie:

- słuchając tekstu artystycznego, zauważa i analizuje jego sens;
- rozpoznaje intencje mówiącego na podstawie barwy, siły głosu i intonacji;
- rozpoznaje funkcje tekstu.

4. Pisanie:

- samodzielnie buduje spójne wypowiedzi dostosowane do sytuacji komunikacyjnej;
- pisze pełną charakterystykę postaci fikcyjnej lub rzeczywistej, przedstawiając oprócz cech osobowości i charakteru motywy jej postępowania, dokonuje oceny postaw bohatera;
- dopasowuje formę notatki do rodzaju zapisanych informacji;
- komponuje i pisze opowiadanie, baśń, legendę z zachowaniem ich cech gatunkowych;
- dba o poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną pisanej wypowiedzi.

5. Nauka o języku - sprawnie stosuje wiedzę językową w zakresie:

- słownictwa (stosuje wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne, związki frazeologiczne);

- składni (klasyfikuje wypowiedzenia - pojedyncze, złożone, zdania, równoważniki zdania, wypowiedzenia oznajmujące, pytające, rozkazujące, wykrzyknikowe - stosuje je w dłuższej wypowiedzi);
- fleksji (poprawnie stosuje w wypowiedziach ustnych oraz pisemnych formy odmiennej i nieodmiennej części mowy przewidzianych w programie nauczania, analizuje ich funkcję w zdaniu);
- fonetyki (bezbłędnie posługuje się alfabetem, swobodnie stosuje wiadomości dotyczące różnicy między wymową a zapisem samogłosek nosowych, głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, poprawnie zapisuje zmiękczenia).

Stopień dobry otrzymuje uczeń, który:

1. Mówienie:

- aktywnie uczestniczy w dyskusji na tematy związane z codziennymi sytuacjami, samodzielnie wypowiada się na temat przeczytanych lektur;
- argumentuje swoje stanowisko, odwołując się do doświadczeń życiowych oraz przeczytanego tekstu;
- opowiada i opisuje, stosując odpowiednie słownictwo;
- wygłaszając tekst z pamięci, zwraca uwagę na ważne jego treści, dba o poprawność dykcji, akcentowania i intonacji;
- stosuje się do norm językowych.

2. Czytanie:

- czyta teksty cicho, rozumiejąc ich sens na poziomie semantycznym, zaczyna odkrywać też znaczenia przenośne;
- stosuje zasady wyrazistej artykulacji i intonacji w czasie płynnego czytania głośnego tekstów literackich;
- wyodrębnia i wskazuje charakterystyczne cechy gatunkowe baśni, legendy;
- rozpoznaje i omawia elementy świata przedstawionego w utworze fabularnym.

3. Słuchanie:

- słuchając tekstu artystycznego, rozumie jego sens przenośny;
- rozpoznaje intencje nadawcy komunikatu;
- wybiera i wykorzystuje informacje ze słyszanego tekstu dla stworzenia własnej wypowiedzi.

4. Pisanie:

- korzystając z pomocy nauczyciela, buduje spójne wypowiedzi odpowiednie do sytuacji nadawczo-odbiorczej, stosując właściwe słownictwo i struktury składniowe;
- redaguje teksty użytkowe, takie jak: sprawozdanie, instrukcja, przepis;
- charakteryzuje jak najpełniej postać literacką lub rzeczywistą, podaje i opisuje cechy wyglądu;
- tworzy plan ramowy, szczegółowy;
- stosuje charakterystyczne elementy świata przedstawionego oraz właściwą jego konstrukcję w opowiadaniu, baśni, legendzie;
- dba o poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną pisanej wypowiedzi.

5. Nauka o języku - umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie:

- słownictwa (stosuje w zdaniu wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne, a także wybrane związki frazeologiczne);
- składni (rozpoznaje i nazywa rodzaje wypowiedzeń — pojedyncze, złożone, zdania, równoważniki zdań, typy wypowiedzeń — oznajmujące, pytające, rozkazujące, wykrzyknikowe);
- fleksji (poprawnie stosuje odmienne i nieodmienne formy przewidzianych w programie nauczania części mowy, trafnie nazywa ich funkcję);
- fonetyki (posługuje się alfabetem, stosuje wiadomości dotyczące różnicy między wymową a zapisem samogłosek nosowych, głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, poprawnie zapisuje zmiękczenia).

Stopień dostateczny otrzymuje uczeń, który:

1. Mówienie:

- angażuje się w rozmowę na określony temat;
- buduje kilkuzdaniowe wypowiedzi ustne;
- opowiada, streszcza i opisuje, używając odpowiednio dobranego słownictwa;
- buduje wypowiedzi o charakterze prośby, polecenia;
- używa odpowiedniego słownictwa, formułując zaproszenie, prośbę, przeprosiny, odmowę;
- pracuje nad poprawnością językową wypowiedzi;
- doskonali umiejętności komunikacji werbalnej, stosując się do zaleceń nauczyciela.

2. Czytanie:

- rozumie ogólny sens tekstów czytanych cicho, zauważa ich sens metaforyczny;
- płynnie czyta teksty głośno, poprawnie artykułuje i akcentuje wyrazy;
- stosuje zasady intonacji zdaniowej;
- rozróżnia teksty artystyczne i użytkowe, prozatorskie i poetyckie;
- rozumie podstawowe pojęcia związane ze światem przedstawionym utworu fabularnego.

3. Słuchanie:

- potrafi zrekonstruować sens słyszanych wcześniej poleceń, instrukcji, innych wypowiedzi;
- selekcjonuje i wykorzystuje usłyszane informacje w samodzielnie tworzonym tekście;
- na podstawie słyszanego tekstu potrafi sformułować pytania zamknięte do najważniejszych jego treści.

4. Pisanie:

- pisze wypowiedzi o charakterze artystycznym (opowiadanie z dialogiem, opis) i użytkowym (list, telegram, zaproszenie, zawiadomienie);
- opisuje cechy zewnętrzne i wewnętrzne postaci fikcyjnej lub rzeczywistej;
- zapisuje najważniejsze informacje w formie kilku zdań;
- pisze streszczenie utworu;
- tworzy plan ramowy, a z pomocą nauczyciela plan szczegółowy;
- zna i stosuje zasady ortografii i interpunkcji;
- stosuje zasady estetycznego zapisu oraz organizacji i kompozycji wypowiedzi pisemnej.

5. Nauka o języku - stosuje wiedzę językową w zakresie:

- słownictwa (dopisuje wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne);
- składni (rozpoznaje rodzaje wypowiedzi - pojedyncze i złożone, zdanie, równoważnik zdania, wyróżnia różne ich typy - oznajmujące, pytające, rozkazujące, wykrzyknikowe);
- fleksji (zna podstawowe formy i funkcje odmiennej i nieodmiennej części mowy przewidzianych w programie nauczania);

- fonetyki (posługuje się alfabetem, poprawnie artykułuje głoski, uwzględnia różnicę między zapisem a wymową samogłosek nosowych, głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, oznacza miękkość głosek przez i oraz kreseczkę).

Stopień dopuszczający otrzymuje uczeń, który:

1. Mówienie:

- formułuje pytania i odpowiedzi odpowiednie do sytuacji komunikacyjnej;
- potrafi samodzielnie połączyć kilka zdań w logiczną wypowiedź;
- zachowuje porządek chronologiczny w opowiadaniu i streszczeniu;
- nazywa cechy, opisując przedmioty, krajobraz, wygląd postaci;
- potrafi zastosować słownictwo wyrażające prośbę i polecenie, zaproszenie, przeprosiny;
- potrafi opanować pamięciowo tekst prozatorski lub poetycki;
- zna najważniejsze zasady poprawności językowej, dzięki którym jego wypowiedzi są zrozumiałe dla odbiorcy.

2. Czytanie:

- czyta teksty cicho i rozumie ich ogólny sens;
- czyta teksty głośno i z pomocą nauczyciela stara się poprawnie akcentować oraz artykułować wyrazy;
- zna zasady intonacji zdaniowej;
- zna podstawowe pojęcia związane ze światem przedstawionym utworu (opowiadania, baśni, legendy).

3. Słuchanie:

- słucha i rozumie sens poleceń oraz prostych instrukcji;
- odróżnia informacje ważne od mniej ważnych w słuchanym tekście;
- potrafi sformułować pytania zamknięte do najważniejszych treści słyszanej wypowiedzi;
- rozumie intencję nadawcy wypowiedzi.

4. Pisanie:

- buduje wypowiedzenia proste i złożone, kilkuzdaniowe wypowiedzi na określony temat;
- redaguje proste opowiadanie;

- streszcza nieskomplikowane teksty fabularne;
- zna podstawowe cechy tekstów użytkowych (list, telegram, przepis, zaproszenie, ogłoszenie);
- nazywa cechy wyglądu postaci fikcyjnej lub rzeczywistej, zna zasady opisu cech charakteru postaci;
- w najprostszej formie zapisuje informacje wybrane z tekstu;
- zapisuje informacje w tabeli, na schemacie i wykresie;
- tworzy plan ramowy, a z pomocą nauczyciela dopisuje wydarzenia szczegółowe;
- zna podstawowe zasady ortografii i interpunkcji;
- stosuje zasady estetycznego zapisu.

5. Nauka o języku - stosuje podstawową wiedzę językową w zakresie:

- słownictwa (dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne z podanych w rozsypance);
- składni (z pomocą nauczyciela rozpoznaje rodzaje wypowiedzeń - pojedyncze, złożone, zdanie, równoważnik zdania, zna różne typy wypowiedzeń - oznajmujące, pytające, rozkazujące, wykrzyknikowe);
- fleksji (z pomocą nauczyciela rozpoznaje formę i funkcję odmiennych i nieodmiennych części mowy przewidzianych w programie nauczania);
- fonetyki (zna alfabet, dzieli wyrazy na głoski, litery, sylaby, z pomocą nauczyciela zauważa różnicę między wymową a zapisem samogłosek nosowych, głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, zna sposoby oznaczania miękkości głosek).

Stopień niedostateczny otrzymuje uczeń, który:

- nie spełnia wymagań kryterialnych na stopień dopuszczający.

Szczegółowe kryteria oceniania w klasie szóstej.

Stopień celujący otrzymuje uczeń, który:

1. Mówienie:

- formułuje twórcze uwagi, polecenia, instrukcje, dzięki czemu uczestniczy w planowaniu, kontrolowaniu i ocenie pracy grupy i siebie samego;
- potrafi swoją wypowiedź celnie uargumentować, powołując się na teksty kultury;
- rozpoczyna rozmowę na temat lektury od postawienia problemu;

- tworzy komunikaty bezbłędne pod względem językowym;
- świadomie używa artystycznych środków wyrazu;
- wygłasza teksty z pamięci, dokonując analizy i interpretacji ważniejszych jego sensów;
- umiejętnie, w zależności od sytuacji (oficjalnej, nieoficjalnej, publicznej, prywatnej), buduje komunikaty skierowane do różnych adresatów.

2. Czytanie:

- czyta ze zrozumieniem na poziomie semantycznym i krytyczno-twórczym różne teksty kultury spoza listy lektur przewidzianych w programie nauczania;
- interpretuje elementy świata przedstawionego i kompozycję utworu literackiego;
- odczytuje sensy symboliczne utworów literackich i innych tekstów kultury;
- wyszukuje, porównuje, porządkuje, selekcjonuje i zestawia informacje z kilku źródeł z artykułów, tabel, instrukcji, schematów, wykresów i innych.

3. Słuchanie:

- dokonuje analizy i interpretacji niektórych sensów przenośnych słuchanego tekstu artystycznego (także spoza kanonu lektur objętych programem);
- słuchając różnych tekstów, dokonuje selekcji informacji w celu wykorzystania ich w sytuacjach nietypowych.

4. Pisanie:

- wykazuje się samodzielnością, twórczym ujęciem tematu, oryginalną formą, przemyślaną kompozycją, dojrzałością i bogactwem języka oraz poprawnością językową w wypowiedziach pisemnych;
- proponuje własne, ciekawe i urozmaicone pod względem graficznym formy notatek;
- podejmuje próby formułowania wypowiedzi na temat przeczytanych lektur;
- tworzy własne teksty literackie i użytkowe takie jak opowiadania, wiersze i inne.

5. Nauka o języku:

- świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie treści materiałowych przewidzianych programem nauczania słownictwa, składni, fleksji, fonetyki;
- poszerza wiedzę językową o treści wykraczające poza przewidziane programem nauczania w klasie szóstej;
- wykazuje się szczególną dbałością o zachowanie norm poprawnościowych w wypowiedziach ustnych i pisemnych;
- poznaną wiedzę językową stosuje w sytuacjach nietypowych.

Stopień bardzo dobry otrzymuje uczeń, który:

1. Mówienie:

- daje dowody logicznego toku myślowego w swoich wypowiedziach;
- podejmuje polemikę, dobierając stosowne argumenty;
- nawiązuje i podtrzymuje kontakt werbalny z kolegami i nauczycielem, aby skorygować lub udoskonalić powierzone zadania indywidualne i zespołowe;
- udziela twórczych wskazówek, instrukcji co do sposobu pracy grupy, istotnych dla rozwiązania zadania, wykonania polecenia;
- w zależności od adresata buduje różnorodne komunikaty;
- ustosunkowuje się do wypowiedzi innych uczniów, rozwija problem przez porównanie innych znanych mu tekstów;
- twórczo opowiada i opisuje;
- wygłasza z pamięci wiersze i fragmenty prozy, dbając o poprawność dykcji, akcentowania i intonacji, wskazuje przy tym na funkcję ekspresywną i metajęzykową utworu;
- przekazuje relacje z wydarzenia wraz z komentarzem.

2. Czytanie:

- czyta dla przyjemności różne teksty kultury;
- czyta teksty cicho i rozumie ich sens na poziomie semantycznym oraz krytyczno-twórczym;
- płynnie czyta głośno i podkreśla sensy utworu ważne dla rozumienia na poziomie semantycznym oraz krytyczno-twórczym;
- wyszukuje, porównuje, porządkuje, selekcjonuje i zestawia informacje z kilku źródeł;
- dzieli się z innymi opiniami na temat przeczytanych tekstów;
- analizuje charakterystyczne cechy różnych tekstów kultury;
- analizuje elementy świata przedstawionego w utworze;
- odczytuje znaczenie symboliczne i przenośne różnych dzieł kultury.

3. Słuchanie:

- słuchając tekstu artystycznego, zauważa i analizuje jego sens przenośny;
- słucha poleceń, instrukcji w celu samodzielnego lub zespołowego wykonania zadania, innych wypowiedzi uczniów i nauczyciela w celu sporządzenia własnych notatek.

4. Pisanie:

- samodzielnie buduje spójne wypowiedzi dostosowane do sytuacji komunikacyjnej, dobierając odpowiednie słownictwo i struktury składniowe;
- jego prace charakteryzuje urozmaicony, barwny styl;
- sprawnie posługuje się różnymi formami wypowiedzi literackiej — listem, dialogiem, opisem przedmiotu i postaci, opisem dzieła sztuki, opowiadaniem, charakterystyką, opowiadaniem z dialogami, relacją z wycieczki, planem;
- doskonalą formy wypowiedzi użytkowych — życzenia, przepisy, instrukcję, zaproszenie, ogłoszenie, zaświadczenie;
- krytycznie odbiera reklamy i dostrzega mechanizmy oddziaływania na odbiorcę;
- tworzy własne opowiadania, baśnie, legendy itp. z zachowaniem ich cech gatunkowych;
- formę notatki dopasowuje do rodzaju zapisanych informacji;
- dba o estetykę tekstu pisanego;
- przestrzega norm gramatycznych, ortograficznych i interpunkcyjnych.

5. Nauka o języku - sprawnie stosuje wiedzę językową w zakresie:

- słownictwa (używa wyrazów bliskoznacznych, przeciwstawnych, peryfraz, związków frazeologicznych pochodzenia mitologicznego i biblijnego, przysłów i powiedzeń w tekście, wzbogacając język wypowiedzi);
- składni (klasyfikuje wypowiedzenia — pojedyncze, złożone, zdania, równoważniki zdań, oznajmienia, pytania, rozkazy, wykrzyknienia — stosuje je w dłuższej wypowiedzi, umie narysować logiczno-gramatyczny wykres zdania pojedynczego, stosuje poprawny szyk wyrazów w zdaniu, odróżnia zdania złożone współrzędnie od złożonych podrzędnie, dba o poprawną interpunkcję w wypowiedzeniach);
- fleksji (poprawnie stosuje w wypowiedziach ustnych oraz pisemnych formy odmiennych i nieodmiennych części mowy — czasownika, rzeczownika, przymiotnika, liczebnika, zaimka, przysłówka, przyimka, spójnika, analizuje ich funkcję w zdaniu);
- fonetyki (bezbłędnie posługuje się alfabetem, dostrzega różnice między wymową, a zapisem głosek nosowych, dźwięcznych i bezdźwięcznych, umie oznaczać miękkość głoski, poprawnie dzieli wyrazy na sylaby i wie, gdzie postawić akcent).

Stopień dobry otrzymuje uczeń, który:

1. Mówienie:

- tworzy spójne, logiczne wypowiedzi, zróżnicowane stylistycznie w zależności od intencji nadawcy;
- aktywnie uczestniczy w dyskusji na tematy związane z codziennymi sytuacjami, samodzielnie wypowiada się na temat przeczytanych lektur;
- argumentuje swoje stanowisko, odwołując się do doświadczeń życiowych oraz przeczytanego tekstu;
- opowiada i opisuje, stosując odpowiednie słownictwo;
- posługuje się komunikatem różnego typu;
- wygłaszając tekst z pamięci, zwraca uwagę na ważne jego treści, zmusza odbiorcę do refleksji;
- stosuje się do norm językowych.

2. Czytanie:

- czyta teksty cicho, rozumiejąc ich sens na poziomie semantycznym oraz odkrywa znaczenia przenośne;
- potrafi znaleźć w tekście fragment potrzebny do argumentacji;
- stosuje zasady wyrazistej artykulacji i intonacji w czasie płynnego czytania głośnego tekstów literackich;
- rozpoznaje i wskazuje charakterystyczne cechy różnych tekstów kultury (teksty literackie, użytkowe, publicystyczne, popularnonaukowe, przedstawienia teatralne i filmy, przekazy ikoniczne);
- rozpoznaje i omawia elementy świata przedstawionego w utworze fabularnym;
- odczytuje i wykorzystuje dane z artykułów, instrukcji, schematów, tabel, wykresów.

3. Słuchanie:

- słuchając tekstu artystycznego, rozumie jego sens przenośny;
- słucha poleceń, instrukcji, innych wypowiedzi uczniów i nauczyciela w celu sporządzania samodzielnych notatek;
- wybiera i wykorzystuje informacje ze słyszanego tekstu dla stworzenia własnej wypowiedzi;

- potrafi aktywnie słuchać (wyrażać swoje odczucia, zadawać pytania do wysłuchanych treści, żądać wyjaśnień i dopowiedzeń).

4. Pisanie:

- korzystając z pomocy nauczyciela, buduje spójne wypowiedzi odpowiednie do sytuacji nadawczo-odbiorczej, stosuje przy tym właściwe słownictwo i struktury składniowe;
- redaguje teksty użytkowe, takie jak: sprawozdanie, instrukcja, przepis, życzenia, zaproszenie, telegram, ogłoszenie, reklama;
- sprawnie posługuje się formami wypowiedzi literackiej - dialogiem, listem prywatnym, opowiadaniem, opisem, streszczeniem;
- charakteryzuje jak najpełniej postać literacką lub rzeczywistą, podaje i opisuje cechy wyglądu, osobowości i charakteru, notuje informacje w wybranej formie (wypowiedź kilkuzdaniowa, tabela, schemat), stosuje zasadę zwięzłości;
- tworzy plan ramowy, szczegółowy i swobodnie go przekształca;
- stosuje charakterystyczne elementy świata przedstawionego oraz właściwą jego konstrukcję w opowiadaniu, baśni, legendzie;
- dba o poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną pisanej wypowiedzi.

5. Nauka o języku:

- wskazuje odmienne i nieodmienne części mowy, określa ich formy gramatyczne i funkcje składniowe;
- stosuje zdania zróżnicowane pod względem budowy i celu ich wypowiedzi;
- wykonuje schematy składniowe zdań pojedynczych i złożonych;
- stosuje synonimy;
- analizuje słowotwórczo wyrazy;
- tworzy rodzinę wyrazów;
- rozróżnia głoski, litery, sylaby, poprawnie zapisuje głoski nosowe, zmiękczenia, głoski dźwięczne i bezdźwięczne;
- poprawnie akcentuje wyrazy i zdania.

Stopień dostateczny otrzymuje uczeń, który:

1. Mówienie:

- angażuje się w rozmowę na określony temat;

- buduje kilkuzdaniowe wypowiedzi ustne;
- opowiada, streszcza i opisuje, używając odpowiednio dobranego słownictwa;
- buduje wypowiedzi o charakterze prośby, polecenia;
- używa odpowiedniego słownictwa, formułując zaproszenie, prośbę, przeprosiny, odmowę;
- pracuje nad poprawnością językową wypowiedzi;
- doskonali umiejętności komunikacji werbalnej, stosując się do zaleceń nauczyciela.

2. Czytanie:

- rozumie ogólny sens tekstów czytanych cicho, zauważa ich sens metaforyczny;
- płynnie czyta teksty głośno, poprawnie artykułuje i akcentuje wyrazy;
- stosuje zasady intonacji zdaniowej;
- rozróżnia teksty artystyczne i użytkowe, prozatorskie i poetyckie;
- wskazuje fragmenty narracji i fragmenty dialogu w utworach prozatorskich;
- rozumie podstawowe pojęcia związane ze światem przedstawionym utworu fabularnego.

3. Słuchanie:

- potrafi zrekonstruować sens słyszanych wcześniej poleceń, instrukcji, innych wypowiedzi;
- selekcjonuje i wykorzystuje usłyszane informacje w samodzielnie tworzonym tekście;
- na podstawie słyszanego tekstu potrafi sformułować pytania zamknięte do najważniejszych jego treści.

4. Pisanie:

- pisze wypowiedzi o charakterze artystycznym (opowiadanie z dialogiem, opis) i użytkowym (list, telegram, zaproszenie, zawiadomienie, reklama, życzenia);
- opisuje cechy zewnętrzne i wewnętrzne postaci fikcyjnej lub rzeczywistej;
- zapisuje najważniejsze informacje w formie kilku zdań, wpisu danych w tabelę, na schemacie, wykresie;
- pisze streszczenie utworu;
- tworzy plan ramowy, a z pomocą nauczyciela plan szczegółowy;
- zna i stosuje zasady ortografii i interpunkcji;
- stosuje zasady estetycznego zapisu oraz organizacji i kompozycji wypowiedzi pisemnej.

5. Nauka o języku - stosuje wiedzę językową w zakresie:

- słownictwa (dopisuje wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne, wyjaśnia znaczenie, pochodzenie wybranych frazeologizmów biblijnych i mitologicznych, przysłów, powiedzeń);
- składni (rozpoznaje rodzaje wypowiedzi - pojedyncze i złożone, zdanie, równoważnik zdania, wyróżnia różne ich typy - oznajmujące, pytające, rozkazujące, wykrzyknikowe, wskazuje zespoły składniowe w zdaniu, rysuje wykres graficzny zdania pojedynczego);
- fleksji (zna podstawowe formy i funkcje odmiennej i nieodmiennej części mowy przewidzianych w programie nauczania);
- fonetyki (posługuje się alfabetem, poprawnie artykułuje głoski, uwzględnia różnicę między zapisem a wymową samogłosek nosowych, głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, oznacza miękkość głosek przez i oraz kreseczkę).

Stopień dopuszczający otrzymuje uczeń, który:

1. Mówienie:

- formułuje pytania i odpowiedzi odpowiednie do sytuacji komunikacyjnej;
- potrafi samodzielnie połączyć kilka zdań w logiczną wypowiedź;
- zachowuje porządek chronologiczny w opowiadaniu i streszczeniu;
- nazwa cechy, opisując przedmioty, krajobraz, wygląd postaci;
- potrafi zastosować słownictwo wyrażające prośbę i polecenie, zaproszenie, przeprosiny;
- potrafi opanować pamięciowo tekst prozatorski lub poetycki;
- zna najważniejsze zasady poprawności językowej, dzięki którym jego wypowiedzi są zrozumiałe dla odbiorcy.

2. Czytanie:

- czyta teksty cicho i rozumie ich ogólny sens;
- czyta teksty głośno i z pomocą nauczyciela stara się poprawnie akcentować oraz artykułować wyrazy;
- zna zasady intonacji zdaniowej;
- zna podstawowe pojęcia związane ze światem przedstawionym utworu (opowiadania, baśni, legendy, mitu).

3. Słuchanie:

- słucha i rozumie sens poleceń oraz prostych instrukcji;
- odróżnia informacje ważne od mniej ważnych w słuchanym tekście;
- potrafi sformułować pytania zamknięte do najważniejszych treści słyszanej wypowiedzi;
- rozumie intencję nadawcy wypowiedzi.

4. Pisanie:

- buduje wypowiedzenia proste i złożone, kilkuzdaniowe wypowiedzi na określony temat;
- redaguje proste opowiadanie z dialogiem;
- streszcza nieskomplikowane teksty fabularne;
- zna podstawowe cechy tekstów użytkowych (list, telegram, zaproszenie, ogłoszenie);
- nazywa cechy wyglądu postaci fikcyjnej lub rzeczywistej, zna zasady opisu cech charakteru postaci;
- w najprostszej formie zapisuje informacje wybrane z tekstu;
- zapisuje informacje w tabeli, na schemacie i wykresie;
- tworzy plan ramowy, a z pomocą nauczyciela dopisuje wydarzenia szczegółowe;
- zna podstawowe zasady ortografii i interpunkcji;
- stosuje zasady estetycznego zapisu.

5. Nauka o języku - ma podstawową wiedzę językową w zakresie:

- słownictwa (dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne z podanych w rozsypance, zna wybrane związki frazeologiczne pochodzenia biblijnego i mitologicznego, przysłowia);
- składni (z pomocą nauczyciela rozpoznaje rodzaje wypowiedzeń - pojedyncze, złożone, zdanie, równoważnik zdania, zna różne typy wypowiedzeń - oznajmujące, pytające, rozkazujące, wykrzyknikowe, zauważa zespoły składniowe w wypowiedzeniu pojedynczym, rysuje wykres graficzny zdania pojedynczego, zna zasady interpunkcji zdania pojedynczego i wypowiedzenia złożonego);
- fleksji (z pomocą nauczyciela rozpoznaje formę i funkcję odmiennych i nieodmiennych części mowy – czasownika, rzeczownika, przymiotnika, liczebnika, zaimka, przysłówka, przyimka i spójnika);

- fonetyki (zna alfabet, dzieli wyrazy na głoski, litery, sylaby, z pomocą nauczyciela zauważa różnicę między wymową a zapisem samogłosek nosowych, głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, zna sposoby oznaczania miękkości głosek).

Stopień niedostateczny otrzymuje uczeń, który:

- nie spełnia wymagań kryterialnych na stopień dopuszczający.

Kryteria oceniania prac pisemnych.

Treść:

1. Celujący:

- temat wyczerpany i wzbogacony o własne przemyślenia;
- trafny dobór materiału, wykroczenie poza kanon lektur;
- brak błędów rzeczowych;
- interpretacja utworów pogłębiona, samodzielna, wnikliwa, szeroka;
- sądy dojrzałe;
- samodzielne oceny;
- odczytanie metaforyczne.

2. Bardzo dobry:

- temat wyczerpany i wzbogacony o własne przemyślenia;
- trafny dobór materiału, uwzględnienie podstawowego kanonu lektur;
- brak błędów rzeczowych;
- interpretacja utworów pogłębiona, samodzielna, wnikliwa, szeroka;
- sądy dojrzałe;
- samodzielne oceny;
- odczytanie metaforyczne.

3. Dobry:

- temat prawie wyczerpany;
- małe odstępstwa od tematu;
- dobór materiału trafny, ale zawężony;
- w zasadzie brak błędów rzeczowych;
- interpretacja samodzielna, poprawna z próbą formułowania ocen i sądów.

4. Dostateczny:

- częściowa zgodność z tematem;
- dobór materiału dość ubogi;
- nieliczne błędy rzeczowe;
- interpretacja bez próby formułowania samodzielnych ocen, sądów, ale poprawna.

5. Dopuszczający:

- nawiązania do tematu;
- materiał ubogi lub bardzo ograniczony;
- błędy rzeczowe;
- interpretacja typowo odtwórcza, powierzchowna, bez wnioskowania.

6. Niedostateczny:

- praca nie na temat;
- nieprawidłowy dobór materiału;
- liczne błędy rzeczowe;
- interpretacja utworów niezgodna z tematem.

Forma:

1. Celujący:

- świadomie wybrana forma, oryginalnie rozwiązana;
- kompozycja uporządkowana, logiczna;
- literackość wypowiedzi, oryginalność;
- styl podkreślający indywidualność piszącego, obrazowy;
- składnia urozmaicona, bogactwo języka.

2. Bardzo dobry:

- konsekwentna realizacja określonej formy;
- wypowiedź kompozycyjnie spójna, przejrzysta, z elementami oryginalności;
- styl urozmaicony, bogaty, barwny, bogactwo języka.

3. Dobry:

- konsekwentna realizacja określonej formy z małymi uchybieniami;
- styl poprawny, zróżnicowany;
- składnia poprawna.

4. Dostateczny:

- realizacja formy bez głębszej świadomości,
- kompozycja lekko zakłócona, lekko zachwiane proporcje, ale całość wypowiedzi logiczna;
- małe zróżnicowanie stylistyczne;
- słownictwo ubogie;
- nieporadność składniowa, nie utrudniająca zrozumienia.

5. Dopuszczający:

- elementy formy;
- wyraźnie zakłócona
- kompozycja (np. zbyt długi wstęp, brak zakończenia);
- brak spójności i logiczności;
- ubogie, ale poprawne słownictwo;
- błędy składniowe nie wykluczające zrozumienia tekstu.

6. Niedostateczny:

- brak świadomości formy;
- brak spójności i logiczności;
- ubogie słownictwo;
- liczne powtórzenia;
- błędy składniowe wykluczające zrozumienie tekstu.

Technika:

1. Celujący:

- praca wzorowa pod względem układu graficznego;
- praca estetyczna;
- pismo czytelne, kształtne;
- język i ortografia bezbłędne, ewentualnie dopuszczalny:
  - jeden błąd językowy;
  - jeden błąd ortograficzny;
  - jeden błąd interpunkcyjny na stronę.

2. Bardzo dobry:

- praca wzorowa pod względem układu graficznego;

- praca estetyczna;
  - pismo czytelne, kształtne;
  - język i ortografia bezbłędne, ewentualnie dopuszczalny:
    - a. jeden błąd językowy;
    - b. jeden błąd ortograficzny;
    - c. jeden błąd interpunkcyjny na stronę.
3. Dobry:
- układ graficzny poprawny;
  - pojedyncze błędy językowe - jeden na stronie, ortograficzne - jeden na stronie.
4. Dostateczny:
- układ graficzny z błędami, na przykład akapitowanie;
  - nieliczne błędy językowe (dwa na stronie),
  - ortograficzne (trzy na stronę),
  - kilka błędów interpunkcyjnych.
5. Dopuszczający:
- poważne błędy w układzie graficznym (akapity, margines);
  - sporo błędów językowych (trzy - cztery na stronę);
  - liczne błędy ortograficzne (trzy - cztery na stronę);
  - liczne błędy interpunkcyjne.
6. Niedostateczny:
- brak świadomości sensu układu graficznego;
  - wiele błędów językowych utrudniających zrozumienie tekstu;
  - liczne błędy ortograficzne.

Przykładowe kryteria oceniania.

Kryteria oceniania opowiadania:

1. Temat:
  - wypowiedź świadczy o zrozumieniu tematu (punktacja: 0-1);
  - wydarzenia zostały przedstawione w porządku przyczynowo - skutkowym (punktacja: 0-1);
  - określony został czas i miejsce zdarzeń (punktacja: 0-1);
  - wprowadzono bohaterów, z których jeden jest postacią główną (punktacja: 0-1);

- uczeń zaznacza obecność narratora/uczeń świadomie wprowadza określony typ narracji (punktacja: 0-1).

2. Kompozycja:

- wypowiedź składa się z trzech proporcjonalnych części (punktacja: 0-1);
- tekst jest spójny (punktacja: 0-1).

3. Język i styl:

- słownictwo jest poprawne (punktacja: 0-4 błędy - 2 punkty);
- uczeń stosuje normy gramatyczne (punktacja: 5 błędów - 1 punkt, 6 błędów - 0 punktów);
- styl został dostosowany do sytuacji komunikacyjnej (punktacja: 0-1).

4. Zapis:

- ortografia jest poprawna (punktacja: 0-1 błąd - 2 punkty, 2 błędy - 1 punkt, 3 błędy - 0 punktów);
- interpunkcja jest poprawna (punktacja: 0-4 błędy - 1 punkt, 5 błędów - 0 punktów);
- zapis jest czytelny (punktacja: 0-1).

Razem 0-14 punktów:

- 14 punktów - celujący;
- 13 punktów - bardzo dobry;
- 12-11 punktów - dobry;
- 10-9 punktów - dostateczny;
- 8-7 punktów - dopuszczający.

Kryteria oceniania opisu przedmiotu:

1. Temat:

- wypowiedź jest zgodna z tematem (punktacja: 0-1);
- uczeń opisuje szczegóły wyglądu (punktacja: 0-1);
- nazywa cechy przedmiotu: barwy, kształty, wielkość (punktacja: 0-1);
- określa jego przeznaczenie (punktacja: 0-1).

2. Kompozycja:

- wypowiedź składa się z trzech proporcjonalnych części (punktacja: 0-1);
- wypowiedź jest spójna (punktacja: 0-1);

- wypowiedź jest logiczna (punktacja: 0-1).

3. Język i styl:

- słownictwo jest poprawne (punktacja: 0-4 błędy - 2 punkty);
- uczeń stosuje normy gramatyczne (punktacja: 5 błędów - 1 punkt, 6 błędów - 0 punktów);
- styl został dostosowany do sytuacji komunikacyjnej (punktacja: 0-1).

4. Zapis:

- ortografia jest poprawna (punktacja: 0-1 błąd - 2 punkty);
- interpunkcja jest poprawna (punktacja: 2 błędy - 1 punkt, 3 błędy - 0 punktów, 0-4 błędy - 1 punkt, 5 błędów - 0 punktów);
- zapis jest czytelny (punktacja: 0-1).

Razem 0-14 punktów:

- 14 punktów - celujący;
- 13 punktów - bardzo dobry;
- 12-11 punktów - dobry;
- 10-9 punktów - dostateczny;
- 8-7 punktów - dopuszczający.

Kryteria oceniania opisu z elementami charakterystyki:

1. Temat:

- wypowiedź świadczy o zrozumieniu tematu (punktacja: 0-1);
- wypowiedź zawiera opis wyglądu postaci (punktacja: 0-1);
- uczeń nazywa cechy charakteru, osobowości, usposobienia (co najmniej 3) i uzasadnia je (punktacja: 0-1);
- uczeń posługuje się charakterystyką pośrednią postaci (punktacja: 0-1);
- w podsumowaniu rozważań znajduje się własna ocena bohatera (punktacja: 0-1).

2. Kompozycja:

- tekst zbudowany jest z trzech proporcjonalnych części (punktacja: 0-1);
- wypowiedź jest spójna (punktacja: 0-1);
- wypowiedź jest logiczna (punktacja: 0-1).

3. Język i styl:

- słownictwo jest poprawne (punktacja: 0-4 błędy - 2 punkty);
- uczeń stosuje normy gramatyczne (punktacja: 5 błędów - 1 punkt, 6 błędów - 0 punktów);
- styl został dostosowany do sytuacji komunikacyjnej (punktacja: 0-1);

4. Zapis:

- ortografia jest poprawna (punktacja: 0-1 błąd - 2 punkty, 2 błędy - 1 punkt, 3 błędy - 0 punktów);
- interpunkcja jest poprawna (punktacja: 0-4 błędy - 1 punkt, 5 błędów - 0 punktów);
- zapis jest czytelny (punktacja: 0-1).

Razem 0-15 punktów:

- 15 punktów - celujący;
- 14 punktów - bardzo dobry;
- 13-11 punktów - dobry;
- 10-8 punktów - dostateczny;
- 7-6 punktów - dopuszczający.

Kryteria oceniania sprawozdania:

1. Temat:

- uczeń relacjonuje przebieg wydarzeń (punktacja: 0-1);
- podaje informacje o czasie, miejscu, osobach uczestniczących w wydarzeniach (punktacja: 0-1);
- zamieszcza elementy własnej oceny zdarzeń (punktacja: 0-1).

2. Kompozycja:

- wypowiedź składa się z trzech proporcjonalnych części (punktacja: 0-1);
- wypowiedź jest spójna (punktacja: 0-1);
- wypowiedź jest logiczna (punktacja: 0-1).

3. Język i styl:

- słownictwo jest poprawne (punktacja: 0-3 błędy - 2 punkty);
- uczeń stosuje normy gramatyczne (punktacja: 4 błędy - 1 punkt, 5 błędów - 0 punktów);
- styl został dostosowany do sytuacji komunikacyjnej (punktacja: 0-1).

4. Zapis

- ortografia jest poprawna (punktacja: 0-2 błędy - 2 punkty, 3 błędy - 1 punkt, 4 błędy - 0 punktów);
- interpunkcja jest poprawna (punktacja: 0-3 błędy - 1 punkt, 4 błędy - 0 punktów);
- zapis jest czytelny (punktacja: 0-1).

Razem 0-13 punktów:

- 13 - celujący;
- 12 punktów - bardzo dobry;
- 11-10 punktów - dobry;
- 9-8 punktów - dostateczny;
- 7-6 punktów - dopuszczający.

Kryteria oceniania zaproszenia punktacja:

1. Temat

- w rozwinięciu tematu zostały zawarte co najmniej 3 informacje (punktacja: 0-1);
- informacje kto, kogo, z jakiej okazji, kiedy, gdzie zaprasza (punktacja: 0-1);
- wyrażenia o charakterze perswazyjnym (punktacja: 0-1).

2. Kompozycja:

- wypowiedź jest spójna (punktacja: 0-1).

3. Język i styl:

- język i styl są poprawne (punktacja: 0-3 błędy - 1 punkt);
- ortografia i interpunkcja są poprawne (punktacja: 4 błędy - 0 punktów, dopuszczalny 1 błąd ortograficzny i 2 błędy interpunkcyjne – 0-1 punktów).

4. Zapis:

- zapis jest czytelny (punktacja: 0-1).

Razem 0-6 punktów:

- 6 punktów - celujący;
- 5 punktów - bardzo dobry;
- 4 punkty - dobry;
- 3 punkty - dostateczny;
- 2 punkty - dopuszczający.